

Tisztelgő sorok

BALÁZS BÁCSI...

Pauló Tamás
ny. faipari mérnök-tanár

Már 22 éve nincs közöttünk, de a szakma ma élő nagy mesterei mind a mai napig csak Balázs bácsiként emlegetik, nagy tisztelettel emlékezve munkáira, mentalitására, szerénységére, emberségére.

Balázs István munkában (újságfotó a '90-es évek elejéről)

Balázs István hegedűkészítő 1920-ban született a nógrádi falucskában, Borsosberényben. (Nyugodt szívvel írhattam volna hegedűkészítő mestert, mert a szó minden értelmében az volt, de a szocialista érában a „mester” szó pejoratívan hangzott.)

Szabad építési technika

A háború előtt szerezte meg a mintakészítő szakmai végzettséget. Ekkor ismerte meg a finom famunkák fogásait, a különleges faanyagokat, tanult meg bánni a szerszámokkal, sőt igen nagy türelemmel és hozzáértéssel készített saját szerszámokat is.

A háború után termelőüzemekben dolgozott, de emellett tanult rajzolni (amihez született tehetsége volt), majd festeni. Már jó néhány festménye elkészült, amikor eleget az '50-es években kötelező témaválasztásokból és a „szocreál” stílusból, így letette az ecsetet és a festővásznat. Másik nagy szerelmének élt, mert a művészeti testében-lelkében, tehát elkezdett hegedülni. Szépen haladt tanulmányjaiban, de egy súlyos üzemi baleset ettől a szerelmétől is elválasztotta.

Felépülése után úgy gondolta, hogy ha már nem tud virtuóz módon hegedülni, hát virtuóz módon fog hegedűt készíteni.

Szabadidejében bekéredzkedett egy-egy hegedűkészítő műhelybe, majd lépésről lépésre, nagy alázattal sajátította el ennek a csodálatos szakmának minden fortélyát. Az idősebb mesterek – látva mérhetetlen kíváncsiságát és kitartását – szívesen segítettek neki, hogy a mesterség minden csínját-bínját el tudja sajátítani. Hatalmas élmény volt számára, amikor a hatvanas évek elején első, teljesen saját készítésű hegedűjét megszólaltatta. Eltelt vagy egy év, mire kialakította a zömében saját készítésű speciális hegedűkészítő szerszámkészletet. Nem volt ez probléma számára, hiszen mintakészítő múltja miatt mind a fémekkel, mind a fával és

egyéb anyagokkal nagyszerűen bánt. Ismerősei csodájára jártak a pici szorítóknak, gyalucskáknak, vésőknek, egyedi mintázású bor-szeszégővel melegített kávahajlító készülékének.

Télen a konyha sarka volt a műhely

A több mestertől elesett, elsajátított technikák után kialakította a saját módszerét. Ő nem a többség által használt magsablonra építette a hegedű juharkávját, hanem az úgynevezett „szabad építési technikát” követve a kidolgozott hegedű hátlapra ragasztott tőkékre ragasztotta a káva hajlított elemeit. Ez a módszer lehetővé tette szá-

mára, hogy minden hegedű egy picit eltért a másiktól. Betartva a szakma szabályait elégítette ki az egyediségre való törekvés vágyát. Az újpesti Klára utcai családi ház vasúti sínekre néző kertjében, a ház

Saját készítésű kávahajlító

oldalához ragasztott kicsi műhely lett Balázs bácsi szentélye. Itt még sok évtizeden keresztül hűséges társa, Julika néni sem zavarta, mert tudta, hogy Pista alkot. Sokszor éjszakákba nyúlóan készítette aprólékos türelemmel jó néhány héten keresztül azokat a tiszta, telt hangú mesterhegedűket, amiket mind a hazai zenekarok tagjai, szó-

listái, egy idő után pedig a külföldi megrendelők is türelmesen vártak. Hegedűi sikerrel szerepeltek kiállításokon – számos oklevelet, érmet gyűjtve a készítőnek – és a hangversenytermekben, zenekarokban is.

Fő megrendelője a Konsumex, az ilyen kézműves, művészi termékek külföldi forgalmazója lett. Egy idő után ugyanis olyan mértékben megnőtt a külföldi igény, hogy a hazai művészvilág nem igen jutott hozzá a Balázs-hegedűkhöz.

Természetesen nem fordított hátat a magyar közönségnek sem. Az általa készített Stradivari-Guarnieri típusú hegedűk gyártási titkait, fogásait az idők során több mint 20 tanítvány hasznosította. A hazai hegedűkészítő szakiskola, a 18. számú Kaesz Gyula Szakmunkásképző Intézet igazgatója több hivatalos köszönőlevélben méltatta a munkásságát, melyet a szakemberképzésben végzett. A sors fintora, hogy már jó pár éve készített mesterhegedűket és képzett hallgatókat, amikor szakmunkásvizsgát tett a fentebb említett intézetben.

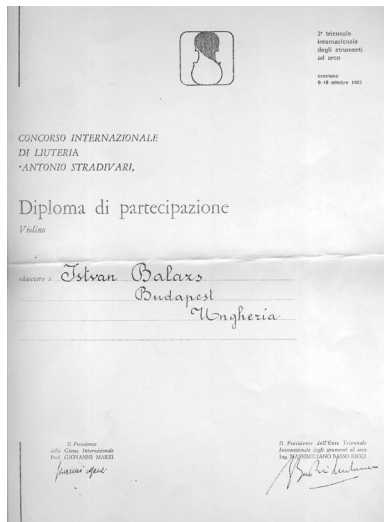
Szakmunkás-bizonyítványában az alábbi, nem szokványos beírás szerepel:

Néhány Balázs-hegedű

„Egyéni tanulás útján a tantárgyi vizsgát kiváló minősítéssel végezte és hangszerész szakmában szakmunkás munkakört tölthet be.”

A dátum: 1980. július 2. Ekkor Balázs Pista bácsi 60 éves volt. Abban a korban ez semmiképpen sem volt szokványos. A mester hegedűi számos helyre elkerültek Magyarországon kívül is.

Az 1982-es cremonai Triennálé elismerő oklevele

Gazdag vásárlók türelemmel várták a tengerentúlon is, hogy sorra kerüljenek és egy Balázs-hegedűn játszhassanak. A legnagyobb szakmai elismerést számára mégis az jelentette, hogy két ízben is meghívást kapott a Cremonában 3 évente megrendezésre kerülő nemzetközi seregszemlére. Így ott volt a meghívottak között 1-1 hegedűjével az 1979-es és az 1982-es Triennálén is, amiért díszoklevelet és emlékérmét kapott elismerésként.

A világ minden hegedűse tudja, hogy abban a városban, ahol az Amati, a Guarneri- és a Stradivari-hegedűk készültek és 1937 óta nemzetközi hallgatóságú diáksággal Hegedűkészítő Intézet működik, részt

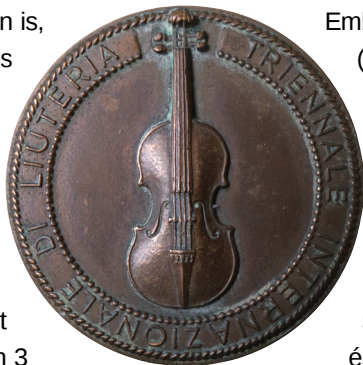
venni a bemutatásra kerülő hegedűk között hatalmas nemzetközi elismerést jelent. Az itt kapott diplomákat és érmet Balázs bácsi haláláig büszkén őrizte. Szerényen élt, csendesen dolgozott, halk szavúan terelgette diákjait. Átadott minden összegyűjtött tudásmorzsját, szakmai trükköt. Tudta, hogy az ő tudása a jövőben a zene élményét segít eljuttatni az emberekhez.

76 éves korában, a síkos utcán elcsúszott, megsérült és kórházba került. A hosszú gyógyulás nagyon megviselte. Hatalmas fájdalmai miatt szervezete felőrlődött. Végül szíve adta fel a küzdelmet 1996 júliusában.

A mai nagy tudású, nagy tiszteletben álló hegedűkészítő mesterek is csak a legnagyobb elismerés hangján beszélnek róla. Ő volt az, aki szakmai alázattal, fantasztikus tudással, művészi intonációkkal és emberi hozzáállással dolgozott, élt és önzetlenül adott át mindent a jövő generációinak.

Emléke sokáig fog élni.

(Jelen cikkemben a Balázs Pista bácsi unokájától kapott személyes hagyatékban lévő fotókat, okleveleket, kiállítási elismeréseket, újságcikkeket és emlékérmét használtam fel. Ezek mellett sok segítséget kaptam Turcsák Tibor Gábor hangszerkészítő mestertől, aki több ízben dolgozott Balázs bácsival és igen nagy tisztelettel beszélt szakmai felkészültségéről és segítőkészségéről.) ■

A Triennálé emlékérem elő-

és hátlapja

Több mint 30 éve a faanyagtárolás specialistája.

Növelje meg kapacitását a megfelelő tárolási megoldással. Felejtse el az állandó átrakodást, instabil tárolási megoldásokat. Találja meg az Önnek megfelelő megoldást az OHRA-val.

- Karos állványok
- Nagy teherbírású raklapos állványok
- Tároló galériák
- Tároló csarnokok
- Automatizált rendszerek

OHRA
FOGALOM A RAKTÁROZÁSBAN

OHRA Regalanlagen GmbH
Márton Krencsey
Mobil: +36 - 703 861 978
info@ohra.hu

www.ohra.hu